

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

**Fakulta sociálních studií
Katedra politologie**

David Mlýnek (UČO 78858)
Politologie
magisterské studium
imatrikulační ročník 2002

Děti Země

Nevládní a neziskové environmentální organizace (HEN 573)

Seminární práce/Referát

V Brně 20.03.2006

1. Úvod

Tématem této práce je nevládní nezisková environmentální organizace Děti Země. Nejdříve se stručně podíváme na historii této organizace a nastíníme si její poslání a cíle, kterých chce dosáhnout. Dále se budeme věnovat jejímu programu a na závěr si osvětlíme, na jaké úrovni tato organizace působí a jaké jsou zdroje jejího financování.

2. Historie a cíle NNO Děti Země

Vznik organizace Děti Země se datuje k 28. září 1989, kde se v Kulturním středisku Delta v Praze sešlo cca 60 lidí. Organizace Děti Země vznikla de facto přetvořením z organizace Bořena, jelikož již v okamžiku vzniku mělo sdružení Děti Země cca 60 členů. Toto datum je ale pouze neformální, formálně organizace vzniklá až 9. dubna 1990 registrací občanského sdružení Děti Země na Ministerstvu vnitra ČR. Organizace se v průběhu let profilovala na tématech jako : záchrana ozónové vrstvy, snížení znečištění ovzduší, omezení osobní automobilové dopravy či problematické stavební projekty zasahující výrazněji do životního prostředí.

Ani této organizaci se podobně jako mnoha dalším nepodařilo v průběhu let zabránit názorovým třenicím, které v důsledku vedly k odtržení části členstva Děti Země. Tato odcházející část členů se následně realizuje v nově vznikajícím sdružení Arnika.

Cíl nebo chceme-li poslání této organizace je dle jejich vlastního vyjádření : „chránit přírodu a životní prostředí člověka a posilovat pouto mezi lidmi a krajinou. Soustředíme se na práci v regionech a podporujeme ty, kteří chtějí hájit své životní prostředí. Klademe důraz na řešení příčin, nejen následků, na svoji nezávislost a názorovou pestrost.

Nepodléháme iluzím, ale uchováváme si své ideály".¹ Je to tedy organizace zaměřená zejména na ochranu životního prostředí. Snaží se na lokální, krajské ale i národní úrovni řešit otázky životního prostředí.

3. Témata a program NNO Děti Země

Děti Země se zabývají širokou paletou témat sahající od vysazování stromků, vyvěšování ptačích budek a kultivaci krajiny přes bojkot supermarketů Lidl, propagace jízdy na kole a budování naučných stezek, až po sofistikované akce typu obrany zákonů na ochranu krajiny, pozastavení plánování silnice R35 či prosazování novel zákonů. Témata zpracovávaná organizací Děti Země se dají rozdělit do tří velkých bloků. Jsou to *doprava, příroda, věc veřejná*.

3.1 Doprava²

Cílem programu Doprava by mělo být zvýšení podílu neautomobilové dopravy na celkovém objemu přepravy osob a nákladů. Program směřuje zejména k podpoře železniční dopravy, rozvoji městské hromadné dopravy a omezení osobní automobilové dopravy. Součástí programu je také požadavek zlepšení možností cyklistické a pěší dopravy jak v městech, tak mimo ně.

Hlavní kampaní tohoto programu je *Den bez aut*. Tato akce se v České republice koná již od roku 1991, většinou první či druhý listopadový pátek. Součástí kampaně je také výzva *Nechte auto doma*, která je namířena zejména do řad místních a krajských politiků. Cílem akce je de facto jedenkrát za rok probudit na krátký čas intenzivní zájem médií a veřejnosti o dopravní problémy a probudit snahu začít tyto problémy řešit.

Akce vykazuje stoupající podporu veřejnosti i politiků, Dětem Země se také podařilo v několika případech ve spolupráci

¹ www.detizeme.cz

² <http://www.detizeme.cz/doprava.shtml>

s místními politiky docílit toho, že městská hromadná doprava je v den konání akce zdarma. Také média sledují průběh akce se zájmem a stalo se dobrým zvykem zejména krajských a místních politiků nejezdit v daný den autem. Děti Země hodnotí přínos akce jako dobrý s tím, že konečným cílem je uzavření center měst či alespoň radikální omezení dopravy v centrech.

Den bez aut není samozřejmě jediným tématem. Z dalších konaných kampaní v oblasti dopravy lze zmínit Nerušte železniční spoje (železnice jako ekologická alternativa automobilové dopravy), Plzeň pro cyklisty, cyklisté pro Plzeň (zlepšení možností cyklistické dopravy) či Za udržitelné řešení dopravy v Praze (omezení vjezdu do centra města), atd.

3.2 Příroda³

V rámci programu Příroda se Děti Země soustředí na problémy nakládání s odpadem, vedou kampaň za záchranu Doupovských hor, kampaň za záchranu pískoven a soustředí se také na ochranu biodiverzity v regionech, konkrétně na Kokořínsku a Nymbursku. V souhrnu je program Příroda zaměřen na šetrnější využívání přírodních zdrojů a zvýšení stability ekosystémů. Děti Země se také snaží docílit lepší legislativní a praktické ochrany přírody. Tohoto cíle chtějí mimo jiné dosáhnout citlivějším územním plánováním, které bude respektovat zvláštnosti krajiny a zamezí tak devastujícím dopadům na přírodní ekosystémy.

Hlavní kampaní v programu Příroda je *Akce Falco - ochrana ohrožených hnízd vzácných dravců*. Akce Falco byla zahájena v roce 1990. Je zaměřena zejména proti pytlákům a překupníkům zvířat. Hnízda vzácných dravců jsou právě těmito překupníky nejvíce ohrožena. Akce je prováděna jako monitoring tzv. střežených hnízd pomocí desítek dobrovolníků a stala se nejdůležitější náplní Klubu ochrany dravců a sov, jež spadá pod Děti Země. Organizace uvádí, že od doby spuštění akce se

³ <http://www.detizeme.cz/priroda.shtml>

podarilo uhlídat veškerá střežená hnízda vzácných dravců, takže lze tuto akci považovat za velmi úspěšnou.

3.3 Věc veřejná⁴

Posledním okruhem aktivit Děti Země je program Věc veřejná. Děti Země ho charakterizují takto : „stejně tak, jako připomínáme dětem a mladým lidem na školách, co pro člověka znamená nezbytnost chránit své životní prostředí, tak jsme také rozhodnutí to připomínat i všem odpovědným dospělým, kteří na to zapomínají - úředníkům veřejné správy, politikům a investorům“.⁵ Věc veřejná je oblast, kde organizace vykazuje velikou aktivitu a kampaně, které v tomto sektoru vede jsou dle mého názoru pro veřejnost a média nejpritažlivější.

Cílem tohoto programu je přitáhnout pozornost veřejnosti k ochraně přírody a krajiny a zlepšit ekologickou výchovu jak dětí, tak dospělých. Snahou je také zapojit veřejnost více do rozhodování o otázkách týkajících se životního prostředí.

Děti Země v rámci tohoto programu vytvořili tzv. Centra pro podporu občanů ve čtyřech městech - Beroun, Brno, Liberec, Plzeň, která poskytují podporu občanům při řešení místních problematických otázek. Další oblastí zájmu je nová kampaň probíhající zejména na území Plzeňského kraje, která je zaměřena na odstranění nelegálně vybudovaných billboardů podél vytipovaných dálnic a větších silnic.

Mediálně známou akcí Děti Země se stal bojkot supermarketů Lidl. Bojkot započal kvůli zbytečnému a nelegálnímu kácení dřevin na pozemcích patřících společnosti Lidl. Kampaň započala již v roce 2003, kdy se po jednáních s vedením společnosti Lidl podařilo Dětem Země uzavřít smlouvu, ve které Lidl přijal morální odpovědnost za pokácené dřeviny a zavázal se vysázet 1020 nových stromů. V současné době je společnost Lidl pod dohledem Děti Země, jelikož neplní závazky uvedené ve smlouvě a stále jsou na jeho pozemcích káceny stromy.

⁴ <http://www.detizeme.cz/vec.shtml>

⁵ <http://www.detizeme.cz/vec.shtml>

Za hlavní kampaň programu Věc veřejná je považována kampaň *Ropák roku - anketa o antiekologický čin*. Ropák roku se koná s cílem upoutat na konkrétní kroky jednotlivců, kteří by svým záměrem či rozhodnutím mohli způsobit (či již způsobili) poškození životního prostředí. Anketa vznikla v roce 1992 a od té doby stále probíhá. Veřejnost zasílá návrhy na kandidáty a o jejich umístění rozhoduje komise složená ze zástupců environmentálních organizací a veřejného života. Akce se těší velkému mediálnímu zájmu a postupem času se z ní akce s celonárodním dopadem.

4. Úrovně operování Děti Země

Děti Země jsou decentralizovanou environmentální organizací. Z této skutečnosti tedy vyplývá, že jejich působení se odehrává zejména na sub-národní úrovni - tedy na úrovni měst(vesnic) a krajů. Děti Země vycházejí z toho, že rozhodování o životním prostředí, o jeho budoucí podobě, je věcí veřejnou a otevřenou a tudíž by mělo probíhat transparentně skrze veřejnou diskusi.

Pobočky Děti Země jsou rozmístěny ve třinácti městech a obcích v ČR. Kromě těchto poboček existuje také pět klubů spadajících pod Děti Země. Jsou to např. Klub za udržitelnou dopravu; Klub za záchranu Polabí či Klub ochrany dravců a sov. Tyto kluby se zabývají odbornými tématy a vedou kampaně v dané problematice. Klub za udržitelnou dopravu tak například organizuje Den bez aut, angažuje se ve věci výstavby dálnice D8 do Drážďan či provozuje Ekologickou dopravní poradnu. Působení tohoto klubu je jak lokální, tak celonárodní.

Mimo mediálně viditelných kampaní a akcí pořádají pobočky Děti Země také koncerty, besedy, cyklistické happeningy, či provádějí distribuci letáků, plakátů zaměřených na konkrétní problémy.

5. Financování

Financování Děti Země je rozděleno do dvou úseků - 1) financování Komunikačního centra DZ v Plzni a 2) financování jednotlivých organizačních jednotek mající svůj rozpočet.

Organizace své finance čerpá zejména ze získaných grantů, členských příspěvků, příspěvků od sympatizantů, z tržeb za prodané zboží či sponzorských darů. Děti Země čerpají finanční prostředky z grantů Open Society Fund, z Ministerstva životního prostředí a z různých nadací, jmenovitě např. Nadace Partnerství či Nadace rozvoje občanské společnosti.

Za rok 2003⁶ byly příjmy všech organizačních jednotek Děti Země včetně Komunikačního centra ve výši cca 2 536 000 Kč a výdaje činily cca 2 625 000 Kč.⁷

6. Závěr

Děti Země působí na území ČR již od roku 1990. Za tuto dobu se z nich stala jedna z významných environmentálních organizací a vlivná zájmová skupina. Jejich akce jako např. Den bez aut či Ropák roku se teší velkému zájmu médií i široké veřejnosti. Za dobu svého působení dokázala tato organizace prosadit např. vybudování cyklistických stezek v Praze v hodnotě 20 miliónů korun, svým nátlakem donutila společnost Lidl ke spolupráci a následnému vysázení množství stromů, zabránili plánování silnice R35 přes Český ráj či zabránila výstavbě chemické výroby oxidu chromitého v Nymburce. I přes některé neúspěchy je to organizace, která má svou váhu a je nutno s ní počítat.

⁶ Novější informace nejsou k dispozici, více viz. <http://www.detizeme.cz/tisk.shtml>

⁷ Výroční zpráva Děti Země z roku 2003